

EUROOPAN PARLAMENTTI

2009 - 2014

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta

2010/0067(CNS)

30.11.2010

LAUSUNTO

naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunnalta

oikeudellisten asioiden valiokunnalle

ehdotuksesta neuvoston asetukseksi tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta
avio- ja asumuseroon sovellettavan lain alalla
(KOM(2010)0105 – C7-0315/2010 – 2010/0067(CNS))

Valmistelija: Angelika Niebler

PA_Legam

LYHYET PERUSTELUT

Taustaa

Yksi Euroopan unionin ensisijaisia tavoitteita on ylläpitää ja kehittää vapauten, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa aluetta, jolla taataan henkilöiden vapaa liikkuvuus. Eri kansallisuutta olevien puolisoiden avio- ja asumuseroon nykyisin sovellettavista eurooppalaisista säädöksistä on mahdoton saada yleiskuvaa siitä, minkä maan oikeutta olisi sovellettava. Tuloksena on usein kilpajuoksu, jossa jompikumpi aviopuolisoista jättää avioerohakemuksen ensin ja pyrkii siten varmistamaan, että avioero-oikeudenkäynnissä sovelletaan oikeusjärjestelmää, jossa otetaan huomioon ennen kaikkea hänen etunsa. Asetusehdotuksen tavoitteena on taata oikeusvarmuus asianomaisille pariskunnille sekä varmistaa ennakoitavuus ja joustavuus.

Koska perheoikeus on erityisen arkaluontoinen osa kansallista lainsäädäntöä, komission asetusehdotuksessa ei painoteta avioeroa koskevien säädösten eikä perheoikeuden yhdenmukaistamista, vaan pikemminkin yhteisiä sääntöjä, joiden perusteella päätetään, minkä maan säädöksiä sovelletaan avioeroon tapauksissa, joissa puoliset ovat eri maiden kansalaisia. EU:ssa solmitaan nykyisin vuosittain noin 300 000 avioliittoa, joissa puoliset ovat eri maiden kansalaisia. Yhteensä tällaisia kansainvälisiä avioliittoja on jo 16 miljoonaa. Näistä avioliitoista päättyy vuosittain eroon EU:ssa 140 000–170 000. Nämä luvut sekä erittäin erilaiset omaisuudenjakoa avioerossa koskevat säännökset osoittavat, että oikeusvarmuutta avioero- ja asumuserotilanteissa on pikaisesti parannettava.

Komissio ehdottaa siksi, että vahvistetaan asianomaisten osapuolten tahdonautonomiia avioero- ja asumuseroasioissa antamalla heille tietynasteinen mahdollisuus valita laki, jota heidän avioero- tai asumuseromenettelyynsä sovelletaan. Puolisoilla olisi tällöin oltava oikeus valita sen maan laki, johon he tuntevat erityistä yhteenkuuluvuutta. Valitun lain on oltava Euroopan unionin yhteisten arvojen mukainen.

Valmistelijan kanta

Lausunnon valmistelija kannattaa periaatteessa avio- ja asumuseroon sovellettavan lain valintaa koskevien säännösten sisältöä.

Tähän lausuntoon sisältyvien tarkistusten tarkoituksena on muuttaa komission ehdotusta siten, että sukupuoleen perustuva syrjintä suljetaan selkeästi pois, että puolisoiden yhtäläiset mahdollisuudet taataan ja että keskeisenä asiana pidetään lapsen etua.

Valmistelija on tosin sitä mieltä, että ei riitä, että yhdenmukaistetaan avio- ja asumuseroon sovellettavan lain valintaa koskevia säännöksiä Euroopan laajuisesti, vaan katsoo, että myöhemmin olisi vahvistettava vastaavat säännökset myös avioeron seurauksille (omaisuutta koskevat säädökset, elatusapu, eläkeoikeuksien jakaminen). Asetusehdotuksessa ehdotetut säännökset eivät kata avioeron seurauksia.

TARKISTUKSET

Naisten oikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon valiokunta pyytää asiasta vastaavaa oikeudellisten asioiden valiokuntaa sisällyttämään mietintönsä seuraavat tarkistukset:

Tarkistus 1

**Ehdotus asetukseksi
Johdanto-osan 2 a kappale (uusi)**

Komission teksti

Tarkistus

(2 a) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 8 artiklan mukaan unioni pyrkii kaikissa toimissaan poistamaan eriarvoisuutta miesten ja naisten välillä sekä edistämään miesten ja naisten välistä tasa-arvoa.

Tarkistus 2

**Ehdotus asetukseksi
Johdanto-osan 15 a kappale (uusi)**

Komission teksti

Tarkistus

(15 a) Jos puoliset eivät pääse yksimielisyyteen sovellettavasta laista, heidän olisi käytävä läpi sovittelumenettely, johon kuuluu ainakin yksi tapaaminen valtuutetun sovittelijan kanssa.

Tarkistus 3

**Ehdotus asetukseksi
Johdanto-osan 16 kappale**

Komission teksti

Tarkistus

(16) Puolisoiden tietoinen valinta on tämän asetuksen keskeinen periaate. Kummankin puolison tulisi tuntea täsmällisesti

(16) Puolisoiden tietoinen valinta on tämän asetuksen keskeinen periaate. Kummankin puolison tulisi tuntea täsmällisesti

lainvalinnan oikeudelliset ja sosiaaliset seuraukset. Mahdollisuus valita sovellettava laki yhteisellä sopimuksella ei saisi vaikuttaa puolisoiden oikeuksiin ja yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin. Tätä varten kansallisten tuomareiden olisi tiedostettava, miten tärkeää puolisoiden on tehdä lakivalinta tietoisina sitä koskevan sopimuksen oikeudellisista seurauksista.

lainvalinnan oikeudelliset ja sosiaaliset seuraukset. Mahdollisuus valita sovellettava laki yhteisellä sopimuksella ei saisi vaikuttaa puolisoiden oikeuksiin ja yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin. Tätä varten kansallisten tuomareiden olisi tiedostettava, miten tärkeää puolisoiden on tehdä lakivalinta tietoisina sitä koskevan sopimuksen oikeudellisista seurauksista.

Molemmille puolisoille on lain valinnan rekisteröimisen yhteydessä tiedotettava sovellettavan lain valinnasta aiheutuvista oikeudellisista seurauksista. Kansallisia säädöksiä oikeusavun myöntämisestä puolisoille on sovellettava asianmukaisesti.

Tarkistus 4

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 17 kappale

Komission teksti

(17) Olisi otettava käyttöön tiettyjä takeita, jotta voidaan varmistaa, että puoliset ovat tietoisia valintansa seurauksista. Lainvalintasopimus olisi vähintään tehtävä kirjallisena, ja molempien osapuolten olisi allekirjoitettava ja päivättävä se. Jos kuitenkin sen osallistuvan jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa molempien puolisoiden vakinainen asuinpaikka on, edellytetään muitakin muotovaatimuksia, kyseiset vaatimukset olisi täytettävä. Tällaisia muita muotovaatimuksia saattaa olla esimerkiksi sellaisessa osallistuvassa jäsenvaltiossa, jossa lainvalintasopimus liitetään avioehtosopimukseen.

Tarkistus

(17) Olisi otettava käyttöön tiettyjä takeita, jotta voidaan varmistaa, että puoliset ovat tietoisia valintansa seurauksista. Lainvalintasopimus olisi vähintään tehtävä kirjallisena, ja molempien osapuolten olisi allekirjoitettava ja päivättävä se ***ja notaarin todistettava se oikeaksi***. Jos kuitenkin sen osallistuvan jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa molempien puolisoiden vakinainen asuinpaikka on, edellytetään muitakin muotovaatimuksia, kyseiset vaatimukset olisi täytettävä. Tällaisia muita muotovaatimuksia saattaa olla esimerkiksi sellaisessa osallistuvassa jäsenvaltiossa, jossa lainvalintasopimus liitetään avioehtosopimukseen.

Tarkistus 5

Ehdotus asetukseksi Johdanto-osan 20 kappale

Komission teksti

(20) Tietyissä tilanteissa olisi kuitenkin sovellettava tuomioistuINVALTION lakia, jos sovellettavassa laissa ei säädetä **avioerosta** tai jos toiselle puolisoista ei kyseisessä laissa anneta hänen sukupuolensa vuoksi yhtäläistä mahdollisuutta saada avio- tai asumusero.

Tarkistus

(20) Tietyissä tilanteissa olisi kuitenkin sovellettava tuomioistuINVALTION lakia, jos sovellettavassa laissa ei säädetä **avio- tai asumuserosta** tai jos toiselle puolisoista ei kyseisessä laissa anneta hänen sukupuolensa vuoksi yhtäläistä mahdollisuutta saada avio- tai asumusero **tai siihen liittyvää tasa-arvoista kohtelua.**

Perustelu

Sekä naisten että miesten perusoikeuksien suojelemiseksi avio- tai asumuseron yhteydessä on varmistettava yhtäläinen mahdollisuus saada avio- tai asumusero ja tasa-arvoinen kohtelu.

Tarkistus 6

**Ehdotus asetukseksi
Johdanto-osan 20 a kappale (uusi)**

Komission teksti

Tarkistus

(20 a) Jäsenvaltioiden olisi harkittava tämän asetuksen säännösten soveltamista rekisteröityjen parisuhteiden purkamiseen tapauksissa, joissa eri säädökset ovat ristiriidassa keskenään, siihen asti kunnes näitä tapauksia varten on vahvistettu erityissäännöksiä. Tällöin on otettava huomioon jäsenvaltioiden erilaiset oikeusjärjestelmät. Tämä ei velvoita oikeudellisesti tunnustamaan rekisteröityjä parisuhteita.

Perustelu

Asetuksen soveltamisalaan sisältyvät vain avioerot ja asumuserot, ei rekisteröityjen parisuhteiden purkamisen. Jotta rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä ei syrjittäisi, soveltamisalaa olisi laajennettava.

Tarkistus 7

**Ehdotus asetukseksi
Johdanto-osan 21 kappale**

Komission teksti

(21) Osallistuvien jäsenvaltioiden tuomioistuimille olisi annettava yleistä etua koskevien seikkojen perusteella poikkeustilanteissa mahdollisuus olla soveltamatta ulkomaista lakia, jos tämä olisi tietyssä tapauksessa selvästi vastoin tuomioistuinvaltion oikeusjärjestyksen perusteita (*ordre public*). Tuomioistuinten ei kuitenkaan pitäisi voida soveltaa oikeusjärjestyksen perusteisiin liittyvää poikkeusta välttääkseen toisen jäsenvaltion lain soveltamisen silloin kun se olisi vastoin Euroopan unionin perusoikeuskirjaa ja erityisesti sen 21 artiklaa, jossa kielletään kaikenlainen syrjintä.

Tarkistus

(21) Osallistuvien jäsenvaltioiden tuomioistuimille olisi annettava yleistä etua koskevien seikkojen perusteella poikkeustilanteissa mahdollisuus olla soveltamatta ulkomaista lakia, jos tämä olisi tietyssä tapauksessa selvästi vastoin tuomioistuinvaltion oikeusjärjestyksen perusteita (*ordre public*). Tuomioistuinten ei kuitenkaan pitäisi voida soveltaa oikeusjärjestyksen perusteisiin liittyvää poikkeusta välttääkseen toisen jäsenvaltion lain soveltamisen silloin kun se olisi vastoin Euroopan unionin perusoikeuskirjaa ja erityisesti sen 21 artiklaa, jossa kielletään kaikenlainen syrjintä, **ja 23 artiklaa, jonka mukaan miesten ja naisten välinen tasa-arvo on varmistettava kaikilla aloilla.**

Perustelu

Euroopan kansalaisten perusoikeuksien turvaamiseksi on tärkeää rajoittaa oikeusjärjestyksen perusteisiin liittyvää poikkeuksen käyttöä.

Tarkistus 8

**Ehdotus asetukseksi
1 artikla – 1 kohta**

Komission teksti

1. Tätä asetusta sovelletaan **avio- ja asumuseroa koskeviin asioihin lainvalintatilanteissa.**

Tarkistus

1. Tätä asetusta sovelletaan **avio- ja asumuseroon sekä avioliiton pätemättömäksi julistamiseen tapauksissa, joissa eri maissa on erilaiset lainvalintasäännöt.**

Perustelu

Naiselle on tietyissä tilanteissa tärkeää, että hän ei ole vielä eronnut. Asetuksen soveltamisalaa olisi siksi laajennettava. Saksankielinen versio tapauksista, joihin asetusta sovelletaan, on lisäksi epätarkka.

Tarkistus 9

Ehdotus asetukseksi 3 artikla – 3 kohta – 1 alakohta

Komission teksti

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettu sopimus on tehtävä kirjallisesti ja päivättävä, ja kummankin puolison on allekirjoitettava se. ***Kirjallisena pidetään myös kaikkea sähköisin keinoin tapahtunutta viestintää, josta jää pysyvä tallenne sopimuksesta.***

Tarkistus

3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettu sopimus on tehtävä kirjallisesti ja päivättävä, kummankin puolison on allekirjoitettava se ***ja notaarin on todistettava se oikeaksi.***

Tarkistus 10

Ehdotus asetukseksi 5 artikla

Komission teksti

Siinä tapauksessa, että 3 tai 4 artiklan nojalla sovellettavassa laissa ei säädetä ***avioerosta*** tai toiselle puolisoista ei kyseisessä laissa anneta hänen sukupuolensa vuoksi yhtäläistä mahdollisuutta saada avio- tai asumusero, sovelletaan tuomioistuinvaltion lakia.

Tarkistus

Siinä tapauksessa, että 3 tai 4 artiklan nojalla sovellettavassa laissa ei säädetä ***avio- tai asumuserosta*** tai toiselle puolisoista ei kyseisessä laissa anneta hänen sukupuolensa vuoksi yhtäläistä mahdollisuutta saada avio- tai asumusero ***tai siihen liittyvää tasa-arvoista kohtelua***, sovelletaan tuomioistuinvaltion lakia.

Perustelu

Sekä naisten että miesten perusoikeuksien suojelemiseksi avio- tai asumuseron yhteydessä on varmistettava yhtäläinen mahdollisuus saada avio- tai asumusero ja tasa-arvoinen kohtelu.

Tarkistus 11

Ehdotus asetukseksi 7 artikla

Komission teksti

Tämän asetuksen nojalla määräytyvän lain säännöstä voidaan kieltäytyä soveltamasta ainoastaan, jos soveltaminen on selvästi vastoin tuomioistuinvaltion oikeusjärjestyksen perusteita (ordre

Tarkistus

Tämän asetuksen nojalla määräytyvän lain säännöstä voidaan kieltäytyä soveltamasta ainoastaan, jos soveltaminen on selvästi vastoin tuomioistuinvaltion oikeusjärjestyksen perusteita (ordre

public).

public). *Tuomioistuinten ei kuitenkaan pitäisi voida soveltaa oikeusjärjestyksen perusteisiin liittyvää poikkeusta välttääkseen toisen jäsenvaltion lain soveltamisen silloin kun se olisi vastoin Euroopan unionin perusoikeuskirjaa ja erityisesti sen 21 artiklaa, jossa kielletään kaikenlainen syrjintä, ja 23 artiklaa, jonka mukaan miesten ja naisten välinen tasa-arvo on varmistettava kaikilla aloilla.*

Perustelu

Euroopan kansalaisten perusoikeuksien turvaamiseksi on tärkeää rajoittaa oikeusjärjestyksen perusteisiin liittyvää poikkeuksen käyttöä.

ASIAN KÄSITTELY

Otsikko	Tiiviimpi yhteistyö avioeroon ja asumuseroon sovellettavan lain alalla	
Viiteasiakirjat	KOM(2010)0105 – C7-0315/2010 – 2010/0067(CNS)	
Asiasta vastaava valiokunta	JURI	
Lausunnon antanut valiokunta Ilmoitettu istunnossa (pvä)	FEMM 7.10.2010	
Valmistelija Nimitetty (pvä)	Angelika Niebler 4.5.2010	
Valiokuntakäsittely	28.10.2010	30.11.2010
Hyväksytty (pvä)	30.11.2010	
Lopullisen äänestyksen tulos	+: 20	–: 0
	0: 2	
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet jäsenet	Andrea Češková, Marije Cornelissen, Tadeusz Cymański, Edite Estrela, Ilda Figueiredo, Iratxe García Pérez, Lívia Járóka, Philippe Juvin, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Astrid Lulling, Elisabeth Morin-Chartier, Siiri Oviir, Nicole Sinclair, Joanna Katarzyna Skrzydlewska, Eva-Britt Svensson, Marc Tarabella, Britta Thomsen, Anna Záborská	
Lopullisessa äänestyksessä läsnä olleet varajäsenet	Izaskun Bilbao Barandica, Vilija Blinkevičiūtė, Antigoni Papadopoulou, Sirpa Pietikäinen	